

Koningschap „duur” zou zijn, dit kon hij niet toegeven, daar op een begrooting van een kleine driehonderd millioen, gelijk de onze (met de Indische mede) een bedrag van zes ton toch niet veel is. Waar men ééns aan wat uiterlijk vertoon gewend is, zou ook een president eene behoorlijke civiele lijst moeten hebben. De Fransche president heeft ook een inkomen van eenige honderduizenden en het gebruik van paleizen en wat den Amerikaanschen aangaat, het te geringe bedrag van zijn traktement wordt genoeg gevoeld in gebrekige representatie.

— „Nog iets, dat ik als een groot voordeel der monarchie eerst als minister heb leeren kennen. Elke beslissing die een minister van de Kroon vraagt, ook de meest onbeduidende, moet in scriptis gemotiveerd zijn. Dit geeft veel werk en ik geloof niet dat een minister tegenover een gekozen president, met wien hij zich persoonlijk op voet van gelijkheid gevoelt, daaraan zou gewend blijven. Toch is daarin groote waarborg tegen willekeur, b. v. bij benoemingen.”

* * *

Van dit onderwerp kwamen wij lichtelijk op de volgende vraag:

„Wat is uw meening over den invloed van het parlementaire stelsel? Ik bedoel meer in 't bijzonder: den invloed dien het kiesrecht, vooral in zedelijken zin, op den kiezer uitoefent?”

— „Dat hangt af van een andere vraag, namelijk, hoe het kiesrecht wordt opgevat: als een middel om het algemeen belang of als een middel om klassenbelang te bevorderen. Tegenwoordig denkt ons volk te veel dat het kiesrecht is gegeven opdat elke klasse haar eigen belang zal kunnen behartigen. In dit opzicht is er een groot verschil met een jaar of vijf-en-twintig geleden. De partijen van die dagen *meenden* althans altijd het publiek belang te bevorderen; zij dienden hun klassenbelang meer onbewust. Tegenwoordig gaat men het meer bewust bevorderen. De zin voor het algemeen belang verzwakt”

Zoo keurde de heer Van Houten dan ook de vorming van een bijzondere afdeeling voor landbouw af, welke een gevolg is van het drijven der landbouwers uitsluitend in hun eigen belang:

— „. . . .Zij zeggen maar: Wij zijn landbouwers en komen dus voor den landbouw op. Zoo zeggen ook de arbeiders: Wij zijn arbeiders en komen voor onszelven op Ja, misschien heb ik zelf daaraan wel eenige schuld, door de uitbreiding van het kiesrecht Maar onder het oude kiesrecht had toch ook het klassenbelang, en wel van ééne klasse overwicht. De kerkelijke partijen komen er ook meer rond voor uit dat zij versterking van den invloed der Kerk op den Staat beoogen. Eene katholieke partij bestond vroeger niet. Groen verdedigde staatsrechtelijke beginselen. Hij was tegenover zijn aanhang vrijer. Hij had geen doleantie in 't leven geroepen en geen hoogeschool gesticht zoodat hij niet zoo'n grooten kring had waarvan hij zich als den geroepen verzorger moest beschouwen.”

„Geloof u dat er kans is dat het parlementaire stelsel, wegens zijn gebreken